

ನಗುವೆಂಬ ತೆರೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ..

ಒಂದು ಆಫೀಸು, ಅಲ್ಲಿನ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಅತ್ಯಂತ ಕಟ್ಟು ನಿಟ್ಟಿನ ವ್ಯಕ್ತಿ. ತುಂಬ ಬಿಗಿಯಾದ ವಾತಾವರಣವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೊಬ್ಬ ಹೊಸದಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ. ಅವನಿಂದಾಗಿ ಮ್ಯಾನೇಜರ್‌ಗೆ ಹಿಂದೆಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಾಯಿತು. ಏನದು ಸಮಸ್ಯೆ? ಅವನು ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟೆ ಜೋಕ್ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ, ಅಷ್ಟೆ. ಕೆಲಸದ ನಡುವೆ ಆಗಾಗ, ಚಾ-ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯುವಾಗ, ಆಫೀಸಿನ ನಡುವೆಯೇ ಒಂದೆಡೆ - ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕೈದು ಜನ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಹಾಸ್ಯ ಚಟಾಕಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಜೋರಾಗಿ ಗೊಳ್ಳೆಂದು ನಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಕ್ರಮೇಣ ಮ್ಯಾನೇಜರ್‌ಗೆ ಇದೇಕೋ ಸರಿಯಿಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸತೊಡಗಿತು. ಕೆಲಸ ಕಮ್ಮಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ; ಚಾ-ಕಾಫಿಗೆ ಹೋದರೆ ಬರುವ ಉತ್ಸಾಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲಸ ಮರೆತು ಜೋಕ್ಸ್ ಹೇಳುತ್ತ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಯಾರಲ್ಲೂ ಗಾಂಭೀರ್ಯವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ತಾನು ಅವರ ಮಧ್ಯೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ಭಯಗೊಂಡಂತಾಗಿ, ತನ್ನತ್ತ ನೋಡುತ್ತ ಗಂಭೀರ ಮುಖಮುದ್ರೆ ತಾಳುತ್ತಾರೆ. ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ನಗುತ್ತಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ?

ಅಥವಾ ತನ್ನ ಬಗೆಗೇ ಜೋಕ್ಸ್ ಮಾಡಿ ನಗುತ್ತಿರಬಹುದೇ?

ಹೀಗೆಲ್ಲ ತಲೆಬಿಸಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಒಂದು ಉಪಾಯ ಮಾಡಿದ. ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದಾಗ ಒಬ್ಬನೇ ಸಿಕ್ಕ ಆ ಹೊಸ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆಸಿ, ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದ: “ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀವು ಜೋಕ್ಸ್ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಪರಿಸರ ಹಾಳಾಗುತ್ತಿದೆ.”

ಕೆಲವು ದಿನ ಎಲ್ಲೂ ಹಾಸ್ಯ, ಜೋಕ್ಸ್, ನಗು ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನಿಸಿತು. ಆದರೆ, ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ತಮಾಷೆ, ನಗು ತೆವಳಿಕೊಂಡು ಬರತೊಡಗಿತು - ಮೊದಲು ಗುಪ್ತವಾಗಿ, ಕ್ರಮೇಣ ಸಲೀಸಾಗಿ. ಮ್ಯಾನೇಜರ್‌ಗೆ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟುಹೋಯಿತು. ಇದಂಥ ಚಾಳಿ! ಎಲ್ಲ ಆದದ್ದು ಆ ಹೊಸ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಕಾರಣದಿಂದ! ಎಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ಅವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಭೀಮಾರಿ ಹಾಕಿ, ಮತ್ತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಫೆಬ್ರವರಿ 2025

ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲೂ ಹಾಸ್ಯ, ನಗು, ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು - ಆ ವರದಿಯೂ ಮ್ಯಾನೇಜರ್‌ಗೆ ತಲುಪಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಆ ತಮಾಷೆಗಾರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಭೇಂಬರ್‌ಗೆ ಕರೆಸಿದರು. ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡರು. ಉಳಿದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳೆಲ್ಲ ‘ಮುಗಿಯಿತು ಇವನ ಕಥೆ, ಹಾಪ’ ಎಂದು ಕೊಂಡರು. ಸುಮಾರು ಅರ್ಧಗಂಟೆಯ ನಂತರ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಬೆರಗಾಗಿ, ಭಯಗೊಂಡು ‘ಏನಾಯಿತೋ!’ ಎಂದು ಅತ್ತ ನೋಡಿದರು. ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಹೊಟ್ಟೆ ಹುಣ್ಣಾಗುವಂತೆ ನಗುತ್ತ ಹೊರಬಂದ; ಹೊಸ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೂ ಹುಚ್ಚುಹುಚ್ಚಾಗಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದ. ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಮರೆಯಾದ ನಂತರ ಉಳಿದವರ ಮುಂದೆ ತಮಾಷೆಗಾರ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಹೇಳಿದ - “ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಇಲ್ಲಿ ತನಕ ಹೇಳಿದ ಜೋಕ್ ಏನೇನು ಇವೆ ಎಲ್ಲ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳು ಎಂದರು. ನಾನು ಹೇಳುತ್ತ ಹೋದೆ. ಅವರಿಗೆ ನಗು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗದೆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಹೊರಬಂದೇಬಿಟ್ಟರು.” ಹೀಗೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಹಾಸ್ಯ, ಚಟಾಕಿಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಅಂಕುಶವೂ ಇಲ್ಲದಾಯಿತು. ನಗು, ಕೆಲಸ, ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯತೊಡಗಿದವು.

* * *

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಗುವಿಗೆ, ಹಾಸ್ಯ-ಚಟಾಕಿ-ತಮಾಷೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಹಾಸ್ಯವೆಂಬುದು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ವಿವಾದಗಳಿಗೆ, ಟೀಕೆ-ವಿಮರ್ಶೆಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುವುದುಂಟು. ಜೀವನ ಹಗುರವಾಗಲು ಹಾಸ್ಯವೆಂಬುದು ಇರಲೇಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ; ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಒಂದು ಇತಿಮಿತಿ, ಸಂಯಮ, ಒಳಿತು ಕೆಡುಕು ವಿವೇಕ ಇರಬೇಕು ಎಂಬುದೂ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೋ, ಕಾವ್ಯ-ನಾಟಕ-ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿ, ಸಿನಿಮಾ-ಟಿ.ವಿ.ಗಳಲ್ಲೂ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲೂ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ. ಆದರೆ ಸಮಯ, ಸಂದರ್ಭ, ಔಚಿತ್ಯಗಳನ್ನರಿತು ಹಾಸ್ಯವಿರಬೇಕೆಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಸ್ಯವೆಂಬ ಚಿಕಿತ್ಸಕ

ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಬದುಕಿನ ಏರುಪೇರುಗಳಿಂದ ಜನಜೀವನ ತತ್ತರಿಸುತ್ತದೆ; ಹಲವು ಬಗೆಯ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟ, ಗಂಡಾಂತರಗಳಿಂದ, ಹತಾಶೆಗಳಿಂದ ಜನರು ಕುಗ್ಗಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಹಾಸ್ಯ, ತಮಾಷೆಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು, ನೋವುಗಳನ್ನು ಮರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಬಲ್ಲವು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಹಿಂದೆ ರಾಜಮಹಾರಾಜರುಗಳು ತಮ್ಮ ಆಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ವಿದೂಷಕರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಗಿಸುವುದೇ ಅವನ ಕೆಲಸ. ಆಕ್ಷರ-ಬೀರಬಲ್ಲ, ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ-ತೆನಾಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ-ಇಂಥ ಜೋಡಿಗಳು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದದ್ದು ಅವರ ಜನಪ್ರಿಯ ಹಾಸ್ಯಕಥೆಗಳಿಂದಲೇ. ರಾಜನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ವ್ಯವಹಾರಗಳೇನು ಕಡಿಮೆಯೆ? ಪ್ರತಿದಿನ, ಪ್ರತಿಕ್ಷಣ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಒತ್ತಡ, ಅಂತೆಯೇ ಹತ್ತು ಹಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು. ಇವೆಲ್ಲದರ ನಡುವೆ ಮಾನಸಿಕ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ವಿದೂಷಕನ ನೆರವು ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅನೇಕ ಬಾರಿ, ಹಾಸ್ಯಗಾರನು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಲಹೆಗಾರನೂ, ಬುದ್ಧಿವಂತನೂ ಆಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕೂಡ ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಇಂಥ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿದೂಷಕ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ನಾವು ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಇದು ರಾಜಮಹಾರಾಜರುಗಳ ಮಾತಾದರೆ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಂತೂ ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ನೋವು-ನಲಿವುಗಳ ನಡುವೆ ಹತ್ತಾರು ಹಾಸ್ಯ-ತಮಾಷೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಮೈಮರೆಯುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಹಾಸ್ಯರಸವೆಂಬುದು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ದಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಬದುಕೆಷ್ಟು ಜಡವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು!

ಹಾಸ್ಯದ ಚಿಕಿತ್ಸಕ ಬುದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಶೋಧನೆಗಳಾಗಿವೆ. 'ನೀವು ಎಷ್ಟು ನಗುತ್ತೀರೋ ಅಷ್ಟು ನಿಮ್ಮ ಆಯಸ್ಸು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂಬುದೊಂದು ಮಾತಿವೆ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಇದು ಎಷ್ಟು ನಿಜವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಬದುಕಿರುವಷ್ಟು ಕಾಲ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಉತ್ತಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲ. ಇದೇ ರೀತಿ, ನಗು-ಹಾಸ್ಯದಿಂದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳು ಶಮನಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ, ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯಂಥ ದುರಂತಗಳು ತಪ್ಪುತ್ತವೆ, ಉತ್ತಮ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ-ನಗುವಿಗೂ ಒಂದು ಸ್ಥಾನವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯಬಾರದು. ವಿರಳವಾಗಿ, ಕೆಲವು ಹಾಸ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಅನಾಹುತಗಳು ತಪ್ಪಿರಬಹುದು; ಹಿತಕರ ಘಟನೆಗಳೂ ನಡೆದಿರಬಹುದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಹಾಸ್ಯದಿಂದ ಹಾನಿ ಕಡಿಮೆ, ಅದು ನಮಗೆ ನೀಡುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು ಎನ್ನಬಹುದು.

ಹಾಸ್ಯದ ಹಿಂದಿನ ಮನೋಭಾವ

ಹಾಸ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಪ್ರಮುಖ ಟೀಕೆಯೇನೆಂದರೆ, ಅದು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಪಮಾನಿಸುವಂತೆ, ತುಚ್ಛೀಕರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ - ಎಂಬುದು. ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪದ ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು, 'ಇದು ಹಾಸ್ಯದ ದೋಷವಲ್ಲ. ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವವನ ಮನೋ

ಭಾವ ಎಂಥದೂ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವವನು ಇತರರನ್ನು ದೂಷಿಸಿದ್ದರೆ ಅದರಿಂದೇನೂ ದೋಷವಿಲ್ಲ' ಎಂಬುದು ಅವರ ವಾದ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿವಾದ ಮಾಡುತ್ತ, ಎಲ್ಲ ತಮಾಷೆ, ಹಾಸ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಇತರರನ್ನು ದೂಷಿಸುವ ಭಾವ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಸ್ಯ ಉಕ್ಕಿಬರಲು ಮೂಲ ಕಾರಣವೇ ಈ ದೂಷಣೆ. 'ನಾನು ಮೇಲು, ನೀನು ಕೆಳಗು' ಎಂಬ ಉಚ್ಚ-ನೀಚ ಭಾವ. ಹಾಗಾಗಿ ಇದರ ಮೂಲದಲ್ಲೇ ದೋಷವಿದೆ ಎನ್ನುವವರಿದ್ದಾರೆ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಟೀಕೆಗಳಿದ್ದರೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ, ತಮಾಷೆಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿವೆ; ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ವಿಪುಲವಾಗಿವೆ. ಜಗತ್ತಿನಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ, ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳೂ, ಜನಪ್ರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಹಾಸ್ಯ, ತಮಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಸ್ಯದಿಂದಾಗಿ ನೊಂದುಕೊಂಡವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕೆಲವು ಇರಬಹುದು; ಆದರೆ 'ಹಾಸ್ಯವೇ ಬೇಡ, ನಗುವೇ ಬೇಡ' ಎಂದವರನ್ನು ಸಮಾಜ ಸಿನಿಕನೆನ್ನುತ್ತದೆ; ಜಡವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದು ಜರೆಯುತ್ತದೆ.

ಹಾಸ್ಯದ ಇತಿ-ಮಿತಿ

ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಹಾಸ್ಯ, ತಮಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಇತಿಮಿತಿಗಳಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಬಲ್ಲವರ ನುಡಿ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡಾಗ ತಮಾಷೆಗಾಗಿ, 'ಆಹಾ, ಬಂದುಬಿಟ್ಟ ಬೀದಿ ಬಸವ!' ಎಂದರೆ, ಆತನೂ ನಗುತ್ತಾನೆ; 'ಹೌದಯ್ಯ ಬಂದ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ತಮಾಷೆಯನ್ನು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಆಡಬಹುದು. ಆಗಲೂ ಅವನು ನಗುತ್ತಾನೆ. ಹತ್ತಾರು ಜನರ ನಡುವೆಯೂ ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಆಡಬಹುದು. ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದನ್ನೇ ಪದೇ ಪದೇ ಆಡುತ್ತ ಕಾಡತೊಡಗಿದರೆ, ಒಂದು ಮಿತಿ ದಾಟಿಬಿಟ್ಟರೆ, ಅದು ಹಿಂಸೆಯಾಗಿ ಕಾಡಬಹುದು. ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡವನು ತಿರುಗಿ ಬಿದ್ದು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಎಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು, ಎಷ್ಟು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಬಹುದು, ಯಾವುದು ಮಿತಿ, ಎಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಮೀರಬಾರದು - ಇದನ್ನು ನಾವು ಅರಿತಿರಬೇಕು. ಸಮಯ-ಸಂದರ್ಭಗಳೇ ನಮಗೆ ಅವನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತವೆ.

ತಮಾಷೆಗಳು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ದೋಷರಹಿತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ತಮಾಷೆ; ಆಳದಲ್ಲಿ ಅದು ಎದುರಿಗಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಚುಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ, ತಮಾಷೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಇತರರ ದೋಷಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವುದು, ದೂಷಣೆ ಮಾಡುವುದು, ನಿಂದಿಸುವುದು ಕೂಡ ಕೆಲವರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಬಂಧ ಪಡದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಂಥ ತಮಾಷೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ನಕ್ಕುಬಿಡಬಹುದು; 'ಬರೀ ತಮಾಷೆಗೆ ತಾನೆ' ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಾಗಿ ಬಹುದು. ಆದರೆ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಲಾಗಿ ದೆಯೋ ಅವನಿಗೆ ಅದು ಮುಳ್ಳಿನಂತೆ ನಾಟುತ್ತದೆ. ಹಲವುಬಾರಿ ನೇರವಾಗಿ ಮಾಡುವ ದೂಷಣೆಗಿಂತಲೂ ಬಲವಾಗಿ ನಾಟುತ್ತದೆ.

ವಿವೇಕಪ್ರಭ

ಇಂಥ ಹಾಸ್ಯ, ತಮಾಷೆಗಳನ್ನು ದೋಷರಹಿತವನ್ನಲಾಗದು. ಹಾಸ್ಯದ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಹಿಂಸೆಯೆಂದೇ ಕರೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಹಾಸ್ಯ, ತಮಾಷೆಗಳು 'ಗೇಲಿ' 'ಅಪಹಾಸ್ಯ' ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ; ಅವುಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚುವುದಕ್ಕಿಂತ, ಖಂಡಿಸುವುದೇ ಸೂಕ್ತ. ಹಾನಿಕರವಲ್ಲದ ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೂ, ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಮುಖ್ಯ.

ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಧರ್ಮ, ದೇವರು, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಎಂದರೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿರುವ, ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿಕ್ಕಿ ಧ್ಯಾನಮಗ್ನರಾಗಿರುವ ಋಷಿ ಮುನಿಗಳ, ಸಾಧುಸಂತರ ಚಿತ್ರ ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಯಾರಾದರೂ ಸಂತರು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ ನಗುವುದನ್ನು ಜನರು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾರರು. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವ ಹೀಗಿರಬೇಕಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಸಾಧುಸಂತರಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದನ್ನು ನಮ್ಮ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರೇ ಇದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಉದಾಹರಣೆ. ಅವರ ಮಾತುಕತೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಗ್ರಂಥ, 'ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ವಚನವೇದ'ದ ಪುಟಪುಟದಲ್ಲೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಹುಣ್ಣಾಗಿರುವ ಹಾಸ್ಯ, ತಮಾಷೆಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆಂದು ಅವರು ಜೀವನ, ಧರ್ಮ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಈ ವಿಷಯಗಳತ್ತ ಬಂದಾಗ ಅಷ್ಟೇ ಗಂಭೀರ ಭಾವ ತಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಅವರ ಪ್ರಧಾನ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರಂತೂ ಅಪ್ರತಿಮ ಹಾಸ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿಯವರು. ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ, ತಮ್ಮ ಒಡನಾಡಿಗಳೊಂದಿಗೆ, ಶಿಷ್ಯಂದಿರೊಡನೆ ಅನೇಕ ಹಾಸ್ಯ-ತಮಾಷೆ-ವಿನೋದಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಜೀವನ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಮುಂತಾದ ಗಂಭೀರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಗಂಭೀರರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ-ವಿವೇಕಾನಂದರ ಅನುಯಾಯಿಗಳಲ್ಲೂ ಅಷ್ಟೇ ಹಾಸ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಸಂಘದ ಹಿರಿಯ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು, ಅತ್ಯದ್ಭುತ ಹಾಸ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳವರು. ಒಬ್ಬರು ಭಕ್ತರು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಒಬ್ಬರು ಹಿರಿಯ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು ತರುಣ ವೃಂದದೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ, ನಗುತ್ತ ನಗಿಸುತ್ತ ಆನಂದದಿಂದ ಇದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡರು. ಮುಂದೆ ಅವರು ಆಶ್ರಮದ ನಿಹಿತ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದರು; ಹಲವು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಒಂದು ಬಾರಿ ಅವರು ಸ್ನೇಹಿತರು ಕೇಳಿದರು: "ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್ ಸಾಧುಗಳಿಗೂ ಬೇರೆ ಸಾಧುಗಳಿಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು?" ಆಗ ಇವರ ಉತ್ತರ: "ಇಲ್ಲಿ ಸಾಧುಗಳು ನಗುತ್ತಾರೆ. ಮನದುಂಬಿ ನಗುತ್ತಾರೆ. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅಗತ್ಯ ಬಿದ್ದಾಗ ಅಷ್ಟೇ ಗಂಭೀರತೆಯಿಂದ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇತರರ ಹಾಗೆ ಬಿಗಿ, ಗಂಭೀರತೆ, ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಸೋಗು ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ."

ಫೆಬ್ರವರಿ 2025

ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ 'ನಗುವ ಬುದ್ಧ'ನ ಪ್ರತಿಮೆ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಸಂತನೊಬ್ಬ ಹಾಯಾಗಿ ನಗುವ, ಅವನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಉಳಿದವರಿಗೂ ನಗು ಬರುವ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಅತ್ಯಂತ ವಿನೂತನ. ಬೌದ್ಧಿಕತೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಇವೆರಡನ್ನೂ ಮೇಳೈಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಝೆನ್ ಬೌದ್ಧರ ಕೊಡುಗೆಯಿದು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರದು ಕೂಡ ಇದೇ ರೀತಿ - ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಮರಸವಾಗಿ ಮೇಳೈಸಿಕೊಂಡ ಹಾಸ್ಯ, ಆನಂದ. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಹೆಚ್ಚು ಹಾಸ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ, ಅದು ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರು ಮಾತ್ರ.

ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಾಗ್ಮಿ ಹಾಗೂ ಲೇಖಕರಾಗಿದ್ದ, ಹಿರಿಯ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಸ್ವಾಮಿ ಅಶೋಕಾನಂದರು ಒಂದೆಡೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: "ಭಗವಂತ ಎಷ್ಟೊಂದು ಹಾಸ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿರುವವನು ಗೊತ್ತೆ? ಅದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಲಾಗದು." ಈ ರೀತಿ ಕೂಡ ಭಗವಂತನ ಸ್ವಭಾವ ವಿರಬಹುದೆ - ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಭಗವಂತನೆಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಭಾವಗಳ, ಎಲ್ಲ ಸ್ವಭಾವಗಳ ಆಗರವಲ್ಲವೇ? ಅವನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಮೀರಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಾಣುವುದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನಿದೆ?

ನವರಸಗಳು ಬದುಕಿನ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಾಸ್ಯರಸ. ಹಾಸ್ಯವು ಉಕ್ಕಿ ಬರಲು ಅದರ ಸ್ಥಾಯೀಭಾವ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವುದೇ ಕಾರಣ. ಎಲ್ಲ ಭಾವಗಳಂತೆ, ಈ ಭಾವವನ್ನೂ ನಾವು ದೃವೀಕರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ❖

ಫೆಬ್ರವರಿ ತಿಂಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

೨	ಭಾನುವಾರ	ಸ್ವಾಮಿ ತ್ರಿಗುಣಾತೀತಾನಂದ ಜಯಂತಿ
೮	ಶನಿವಾರ	ಏಕಾದಶಿ
೧೨	ಬುಧವಾರ	ಸ್ವಾಮಿ ಅದ್ಭುತಾನಂದ ಜಯಂತಿ
೨೪	ಸೋಮವಾರ	ಏಕಾದಶಿ
೨೬	ಬುಧವಾರ	ಮಹಾಶಿವರಾತ್ರಿ